

ՄԵԼԻ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի. կէս տարեկան 6 ռուբլի.
Առանձին համարները 5 կոպէկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմյանի խմբագրատան մէջ:

Մեր հասցեն. Тифлисъ, Редакция «Мшакъ».
Կամ Tiflis, Rédaction «Mschak».
Տէլեֆոն № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(բացի կիրակի եւ առն օրերից):

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամէն լեզուով:

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իրաւաբանիւր տողատեղին 10 կոպէկ.
Տէլեֆոն № 253.

ՀԻՄՆԱԳԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Լեւոն եւ Վառվառէ Եւանգելիստիկոսներ եւ Մարիամ Մատիւնեան
ցաւօք արտի յայտնում են իրանց բարեկամներին եւ ծանօթներին՝ առաջինը—հօր, երկ-
րորդը—սկսնայրի եւ երրորդը—մօրեղբոր:

Գ Ե Ո Ր Գ Ե Ի Ա Ն Գ Ո Ւ Լ Ե Ա Ն Ի

մահը: Հոգեհանգիստը լինելու է չորեքշաբթի, երեկոյեան ժամի 6-ին, հանգուցեալի
բնակարանում (Տէառարայայ, սեփ. տուն): Յուզարկաւորութիւնը տեղի կունենայ
հինգշաբթի, սեպտեմբերի 20-ին, առաւօտեան ժամի 10-ին, դէպի Մոզնուս. Գէորգ
եկեղեցին, իսկ թաղումը՝ Խօջիվանքի գերեզմանատանը:

Արգար Յովհաննիսեան եւ Հեղինէ Աւետիսեան ցաւօք արտի
յայտնում են բարեկամներին եւ ծանօթներին իրանց փեսայ

Գ Ե Ո Ր Գ Ե Ի Ա Ն Գ Ո Ւ Լ Ե Ա Ն Ի

մահը: 1—1

Թիֆլիսի Գաղաքային Վարչութիւնը արանով յայտնում է ի գիտութիւն Թիֆլիս
քաղաքի ազգաբնակչութեան, որ սեպտեմբերի 16-ին վախճանվեց քաղաքագլուխ

ԳԵՈՐԳ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ ԵԻԱՆԳՈՒԼԵԱՆՑ

Յուզարկաւորութիւնը տեղի կունենայ հանգուցեալի բնակարանից, (Տէառարայայ փո-
ղոց, սեփական տուն) դէպի Մոզնուս. Գէորգ եկեղեցին, հինգշաբթի, սեպտեմբերի
20-ին, առաւօտեան 10 ժամին: Թաղումը կը լինի Խօջիվանքի գերեզմանատանը:

Հինգշաբթի, սեպտեմբերի 20-ին, Թիֆլիսի քաղաքագլուխ

Գ Ե Ո Ր Գ Ե Ի Ա Ն Գ Ո Ւ Լ Ե Ա Ն Ի

Թաղման օրը՝ Վսայ Եգորովիչ ՓիթՕեվ, ԵՒ ԸՆԿ. առեւտրական տան ԳՐԱՍԵՆԱԿԸ
ՓԱԿ ԿԸ ԼԻՆԻ:

Բ Ա Ն Ա Ս Ի Ր Ա Կ Ա Ն

ՀԻԱՍԹԱՓՈԽՄՆ

Արսէն ու Նինան սիրահարված էին իրար
վրա: Առաջինը նոր աւարտել էր գիմնազիայի
ուսման չրջանը, իսկ երկրորդը տակաւին չա-
րունակում էր իգական դպրոցներից մէկում:
Նրկուն էլ ջախջի, երկուն էլ ագիւլ, ուրեմն
կապած չէր կայ, որ նրանց սէրը մաքուր ու
անարատ էր: Ամբողջ մի տարի, ինչպէս ի-
րանք պարծանքով առում էին, ճանաչում էին
իրար: Սկզբում հաւանեցին միմեանց, յետոյ
յարգեցին, վերջը սիրեցին:

Արսէնը այս պայմանները անհրաժէշտ էր
համարում յաւերժական սիրոյ համար: Նի-
նան էլ միանգամայն համաձայն էր հետը:
«Հրապոյրը անցողական է, եւ միմիտ մարդիկ,
այս յիմար զգացմունքը իսկական սէր կար-
ծելով, աժուանական կապեր են հաստատում եւ
վերջը երջանկութեան փոխարէն հանդիպում
են կատարեալ զոտիքի, այսպէս էին դատում
երկունս էլ: Նրիտաւարաբար երեւանցի էր, իսկ
օրիորդը գօրեցի, ուրեմն ամեն կողմից իրար
հակապատկեր. օակայն սիրոյ համար ընչ նը-
շանակութիւն ունեն բարեկամող թէ անբարե-
կամող պայմանները: Նրանց օրտեքը այնքան
ամուր էին իրար կապված, որ մահից զատ ոչ
մի ոյժ չէր կարող քանգել եւ այնպիսի երա-
նկի դրութեան էին հասել, որ սկսել էին սի-
րել ամենքին, եւ ամեն բան անխորի: Արսէնը,
Աստուած գիտէ թէ ինչու, ամեն օր յիշում
էր մի փորձառու մարդու խօսքը, թէ «սի-
րահարված մարդը դառնում է բարի եւ յիմար»

եւ արհամարհանքով արտասանում էր՝ «Բ-
դիտա»: Նինան էլ կրկնում էր նոյնը:
Այս երկու սիրահարների գաղտնիքը յայտնի
չէր ոչոքին եւ մտադիր էին ապագայումն էլ
մարդու չտան:

Ժամը հասել էր: Արսէնը հետեւեալ առա-
ւօտ մեկնելու էր արտասանական—Պարիզ, իր
ուսումը շարունակելու բարձրագոյն մի դըպ-
րոցում: Երեկոյեան ժամը 8-ին, Թիֆլիսի Ալէք-
սանդրեան պարտիզի մի մութ անկիւնում, սի-
րահարները, վերջին անգամ զրկախառնվելով,
նորից երգեցին հաւատարիմ մնալ միմեանց:

—Յանձնում եմ քեզ Աստուծոն, արտասա-
նեց Նինան յուզված ձայնով եւ սրբեց աչքերը:
—Իսկ եմ քեզ յանձնում եմ քեզ, պատաս-
խանեց Արսէնը:

Միմեանց դէմքին կրկին նայեցին տխուր
փայտով ու շատապիկ հակառակ կողմեր դիմե-
ցին:

Այսպէս էին որոշել. երիտասարդը չորս տա-
րի պէտք է մնար Պարիզում (մի բարերարի
հաշուով), ուսումը աւարտէր, վերադառնար եւ
անմիջապէս ամուսնանային: Օրիորդին պա-
կատում էր ընդամենը երկու տարի՝ վկայական
ձեռք բերելու համար:

Արսէնի համար գոյութիւն չունէր իր հարս-
նացուի օժիտի հարցը: Նինան երբեք չէր մը-
տածում իր աղքատ փեսացուի նիւթական վի-
ճակի մասին ապագայում: Նրանց սէրը պա-
տանեկան էր, ուրեմն մաքուր, ինչպէս առա-
ջին ձեռք:

Օրիորդը ամբողջ գիշեր արտասովում էր իր
անկողնի մէջ: Քուճը չէր գալիս աչքերին: Մի
քանի անգամ մոտը վառեց, հանեց իր աննմա-
նի լուսանկար պատկերը, նայեց, հետը խօ-
սեց, համբուրեց ու նորից դրեց առանձին
գրպանը, ուր բացի նրանից ուրիշ բան չէր

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Մահացականների թիւը քաղաքային դու-
մաներում.—ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ: Գէորգ Ե-
ւանգուլեան. Նամակ Բաթումից. Նամակ Բա-
գուից. Նամակ Խմբագրութեան. Ներքին լու-
րեր.—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Արտաքին
լուրեր.—ՀԵՌԱՅԻՐՆԵՐ.—ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒ-
ԹԻՒՆՆԵՐ.—ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ. Հիւսիսփոփոխ:

ՄԱՀՄԵՒԱԿԱՆՆԵՐԻ ԹԻՒԼ ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ԴՈՒՄԱՆԵՐՈՒՄ

Շուշի քաղաքի մահացական համայնքի
կողմից ընտրված մի անձն, Հաջի Սադըղ
Բըզա Օղլի, բողոքել էր կառավարչական
սենատին այն ընտրութիւնների դէմ, որ
կատարվել էին Շուշի քաղաքում 1896
թւին քաղաքային դումայի նոր կազմի
համար: Հաջի Սադըղ գանգատվել էր
Գանձակի նահանգական ատենի վրա, որ
հաստատել էր յիշած ընտրութիւնները:

Կառավարչական սենատը քննեց գան-
գատը եւ, տալով օրէնքի իր բացատրու-
թիւնը, մերժեց Հաջի Սադըղի խնդրերը:
Հեղինակաւոր բարձր ատենի այդ բացա-
տրութիւնը հետաքրքրական է, որովհե-
տե նա վերջ է դնում այն վէճերին եւ
թիւրիմացութիւններին, որոնք յաճախ
ծագում են այն քաղաքներում, ուր կան
քրիստոնեայ եւ մահմեդական ընտրողներ,
ինչպէս են Բագու, Գանձակ, Շուշի,
Շամախի, Երևան, Նախիջևան եւ ու-
րիշ քաղաքներ:

Օրէնքը որոշ կերպով ասում է, որ ոչ-
քրիստոնեայ ձայնաւորների թիւը չը պէտք
է լինի աւելի, քան ձայնաւորների ընդհա-
նուր թւի մի հինգերորդ մասը եւ որ
այդ թիւը կարող է մինիստրի թոյլտու-
թեամբ փոխվել այն տեղերում, ուր քրիս-
տոնեաների ընդթեան պատճառով զը-
ժուար է օրէնքի այդ յօդուածը կատար-
ածել: Կառավարչական սենատը իր բա-
ցատրութեան մէջ յայտնում է, որ քրիս-

պանում: Քանի հարկը անգամ նրա չըթուը-
ները կամացուկ չընջացին. «Մնաց բարով, սի-
րելիս»: Մտողները հարեան սենեակում հան-
դարտ քնած էին, բողոքողին չենթադրելով,
որ իրանց դուռը այդ միջոցին հալ ու մաշ
է լինում: Բայց որ ծնողներին է յայտնի, թէ
իրանց անչափահաս դուստրերը սիրոյ կրակից
այրվում են:

Այս ամենալուծեմ զգացմունքը, որ այնցում
է լուկ անարատ հոգիները պատանեկան հա-
սակում, երբ պէտք է մարդիկ դադարեն հա-
լածելուց, ինչպէս յանցանք:

Անվերջ մտածելուց դուրսը թուլացաւ, աչ-
քերը ցաւեցին ու մէջքի վրա պառկած մնաց
անշարժ: Իրան մի փոքր միջթարեւու համար
վճեց գնալ առաւօտ կանուխ երկաթուղու
կայարան իր սիրեցեալին կրկին անգամ տես-
նելու: Թիւրիմացութեան տեղից չը տալու
համար՝ նրանք վճեց էին այսպիսի բան չանել,
օակայն այս մանկահասակ աղկկայ սէրը այն-
քան վառ էր եւ անընտել, որ որոշեց այս տե-
սակ յանգուզն քայլ անել: Հաջորդ տեսակ պա-
տրուակով նա կարող էր ուսումնարանի
փոխարէն կայարան գնալ:

Միայն արկածների նկատմամբ կանայք
աղամարդկանցը անհամեմատ հնարագէտ ու
խորամանկ են:

Այս հարցը վճեցուց յետոյ Նինան գգաց մի
գուրեկան թեթեւութիւն: Քաղաքային ժա-
մացոյցը խփեց հինգ անգամ: Գնացքը շարժ-
վելու էր ինչին, ուրեմն ժամանակ շատ կար-
ջուր չուրից դրեց բարձի վրա, աչքերը ուղ-
ղեց լուսամուտին, ուր վարագոյրի տակից ա-
ղօտ լոյս էր նշմարվում ու հանգիստ սրտով
սկսեց սպասել:

Յանկարծ վեր թռաւ շփոթված անկողնի
միջից, վազ տուեց օտարերիկ պատուհանի
կողմ, վարագոյրը բարձրացրեց ու սրտալի հե-

տոնեաների թւի սակաւութիւն չը կայ
Շուշիում: ուստի եւ առիթ չը կայ մահ-
մեղական ձայնաւորների թիւը աւելաց-
նել ձայնաւորների ընդհանուր թւի
մէկ հինգերորդականից աւելի: Օրէնքը
ուրիշ տեսակէտ չէ ձանաչում ընտրու-
թիւնների ժամանակ եւ, օրինակ, չէ ըն-
դունում ազգութիւնների մասնակցութեան
համար որոշ տոկոսներ: Այդ պատճառով
մահացականները չեն կարող մէկ հինգե-
րորդականից աւելի ձայնաւոր ունենալ
քաղաքային դումայում:

Գուցէ օրէնքի վերաբնութիւնը, այցի
առաջ ունենալով մահացական տարրի ա-
րած կուլտուրական քայլերը ու ուշա-
դրութեան առնելով ուրիշ հանգամանքներ,
փոխէ ընտրութիւններին վերաբերալ յօ-
դուածը եւ ընդարձակէ մահացականների
մասնակցութեան աստիճանը, բայց քանի
որ օրէնքը չէ փոխված եւ իր նախկին
ոյժը պահպանում է ամբողջ ամփոփով
մեր երկրի մահացական ընտրողները
պէտք է զեկավարվեն նրա այն իմաստով,
որ պարզված է սենատի բացատրութեան
մէջ:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԳԵՈՐԳ ԵԻԱՆԳՈՒԼԵԱՆ

Կիրակի, սեպտեմբերի 16-ին, երեկոյեան
մօտ 8 ժամին, վախճանվեց Թիֆլիսի քաղա-
քագլուխ Գ. Եւանգուլեան: Այդ մահը անսպա-
սելի էր: Հանգուցեալը դեռ եւս ծեր չէր—57
տարեկան—եւ, ըստ երեւոյթին, բոլորովին
առողջ էր: Գ. Եւանգուլեան մեռաւ յանկար-
ծակի, Հէրակի բաղանիքում, լողանալու ժա-
մանակ:

Հանգուցեալը ծնվել է 1844 թուին: Վեր-
ջացնելով Պետերբուրգի համալսարանի իրա-
ւաբանական բաժանմունքը, իրաւաբանութեան
կանդիդատի աստիճանով, նա 1867 թուից
մինչեւ 1882 թւի պետական ծառայութեան մէջ
էր: Վարել է հայտարար դատաւորի օգնականի,

կեկաց: Իգուր իր փոքրիկ ժամացոյցը ականջին
մօտեցրեց, նա կանօնաւոր բանում էր: Ժամի
իննը իսկ-յն պէտք է լրանար:

Արսէնը իր էփանագին, բայց նոր պայուսա-
կը ձեռքին, առանց ընկերների ու ծանօթների
ուղեկցութեան, գնաց կայարան: Չուզեց մօտիկ
մարդկանց մնաւ բարով տեսլ եւ իրաւունք
ունէր: Նինայի վերջին համարըր առանձին
քննութեամբ շոյում էր նրա շրթնաքերները եւ
թուում էր, որ մի այլ համարը կարող է չնչիլ
դրան: Վազօնը մտնելուց անմիջապէս յետոյ
իր գրպանից հանեց մի փոքրիկ տաքօրինակ
մատանի, որ բարակ վարդագոյն թղթի մէջ էր
պահված ու անցկացրեց ձախ ձեռքի փոքրիկ
մատին: Դա Նինայի մազերից էր հրւած:

Նրբ գնացքը քաղաքի սահմանից դուրս ե-
կաւ, Արսէնը լուսամուտից ախրաւեց գանել իր
անգին ընկերուհու տունը եւ մի վայրկեան
աչքերը երկնքին ուղղեցով, չնչիլաց խորին
ջերմեռանդութեամբ: «Աստուած, պահպանիր
նրան եւ մի գրկիր ինձ նրա սէրից»: Տարօրի-
նակ բան: Չէ որ նա վաղեմի, այսինքն հինգե-
րորդ դարաւանից, դադարել էր աղօթելուց:
Նրբ քաղաքը անհետացաւ, սկսեց նախակներ
շարագրել ճանապարհից ուղարկելու համար:
Այդ բանը հեշտ չէր: Նամակները պէտք է լի-
նէին բարոյադիտական եւ փիլիսօփայական,
մի եւ նոյն ժամանակ քաղցրահինչին, ինչպէս
բանաստեղծութիւն: Այս պատիժը անդիտակ-
ցաբար Նինան էր հասցրել նրան, մի անգամ
առելով «Ընկերուհի» իր մի ծանօթ երիտա-
սարդից հիւնալի նամակ ստացաւ, դա հասա-
րակ, սովորական բան չէր: Այսպէս, տառ
օրվայ ճանապարհորդութիւնը տանջանքներով
անցկացրեց, բայց եւ աղօղկեց երեւելի
մտքեր յայտնել: Նրան խիտ զբաղեցնում
էր իր Պարիզի հացէն կաղնի

պրօկուրորի օգնականի, յետոյ եւ IV կարգի գործադիր պաշտօն կողմանէն փոխարքայի վարչութեան մէջ: Ապա նա թողեց ծառայութիւնը եւ սկսեց փաստաբանութեամբ պարսպել մինչեւ 1897 թիւը, երբ ընտրուեց Թիֆլիսի քաղաքապետին Հանգուցեայ զանազան ժամանակ վարել է եւ այլ ընտրական պաշտօններ. այսպէս նա երկար տարիներ ընթացեալ եղել է Թիֆլիսի քաղաքային դուստայի ձայնարար եւ քաղաքային ուսումնարանական յանձնաժողովի նախագահ:

Գէորգ Եւանգուցեան երկար ժամանակ գործել է մեր դպրոցական աշխարհում, որպէս հոգաբարձու Ներսիսեան եւ Գայեանեան զբոսորդներին Մի ժամանակ նա յօգուածներ էր գրում «Մեզու Հայաստանի» լրագրի մէջ: Նա մէկն էր մեղրական կուսակցութեան ներկայացուցիչներից եւ իր համար պարագ էր համարում դիմադրել «Մշակի» գաղափարներին: «Մշակի» մշտական ընթերցողները անշուշտ յիշում են, որ մեր լրագիրը երկար ժամանակ կոխէ էր մղում Եւանգուցեանի դէմ թէ իբրեւ մեղրական բանակի մէջ աչքի ընկնող ներկայացուցիչ, թէ իբրեւ հոգաբարձու: Եւ այսօր, երբ մահը վերջ է գնում նրա կեանքին, մենք արձանագրում ենք, որ նա մեր հակառակորդների մէջ աչքի ընկնող ոյժ էր, մեղրական կուսակցութեան սրէներից մէկը, որ մեծ ազդեցութիւն էր վայելում այդ կուսակցութեան մէջ:

ՆԱՄԱԿ ԲԱՅՈՒՄԻՑ

Սեպտեմբերի 14-ին

Ամսիս 12-ին, Փետրվարի նախնադական դատարանի ժամանակաւոր նստաշրջանում, դատվում էր այստեղ բողոքահայտակ Մարիկի Կրիշովսկին:

Անա գործի մանրամասնութիւնները Անցեալ տարվայ նոյեմբեր ամսին յայտնվում է այստեղ Կրիշովսկին, Մուստաֆա Օսման-օղլի կեղծ անունով, եւ իրան ցոյց է տալիս որպէս Թիւրք ինժեներ. Կրիշովսկին այստեղ համեմուն պէս հանդիպում է իր նախկին ծանօթ, Թիւրքահայտակ Հաջի Մուրադ անունով լեզգիին, որի հետ միասին ապրում են մի հիւրանոցում: Այդ ժամանակներում Դաղուստից այստեղ են գալիս երեք լեզգի, որոնք մտադիր են լինում անցնելու Թիւրքիա, բայց չունենալով արտասահմանեան օրինաւոր անցագիր եւ իրանք էլ անձամբ ու միասին մարդիկ լինելով, տեսնում են այդ երկու նորեկներին, որոնք ստանալով լեզգիներից 100 ր., խոստանում են նրանց համար արտասահմանեան անցագիր հանել: Մի եւ նոյն ժամանակ Հաջի Մուրադը եւ Մուստաֆան սրտացաւ բարեկամներ ձեւանալով միասին լեզգիներից ստանում են 300 րուբլի էլ:

Ֆրանսերէն լեզուով «Պարիզ. հանքաբանական բարձրագոյն դպրոցի ուսանող Արսէն Վէլի-լեան»: Ի՞նչ բարձրահինչեւ եւ արտօժախ բառեր են եւ Նինան գրելիս որչափ պէտք է հրպարանայ:

Մարդու կեանքի մէջ բաղդաւոր օրեր շատ կան, որոնցից միմիայն երկու օր է անմահ.— բարձրագոյն դպրոցում ուսանող ընդունվելու եւ սերած օրերից համաձայնութիւն ստանալու օրերը: Իսկ ուսման չլինելու աւարելու վկայականը շատ նման է պատկի վկայականին: Այդտեղ է իլլիւզիայի վախճանը:

Երիտասարդը, երբ հասաւ Պարիզ, առանց ժամանակ կորցնելու, փողոցից փողոց ընկաւ եւ շուտով սենեակ վարձեց: Լաթիսական քաղաքամասի մի փոքրիկ հրապարակի վրա, շատ անհնչ հիւրանոցում, եօթնորդ յարկում, ուղղակի կուտրի տակ: Դեռ պայուսակը չէր բացած իր հասցէն աւելացրեց նամակի վերջում, որ վաղօրօք գրել պատրաստել էր մատիտով վազօնի մէջ, եւ իսկոյն ուղարկեց:

Նամակների պատասխանը թէեւ ժամանակին ռոտացաւ, սակայն այդ ժամանակամիջոցը նրա հոգին հանցեւ: Այնուհետեւ, համաձայն պայմանի, շարժական երեք անգամ ինքն էր գրում եւ երկու անգամ ստանում:

Մի քանի ամիս իրար ետեւից գլորվեցին: Ամեն բան կարգին էր: Վարձեց մի ուսուցիչ լեզու ամբողջում համար եւ սկսեց պարագիւ աշխույժ եւ երեսնացուկ յատուկ յամառութեամբ: Իր հարմարութիւն գրութիւնները, որ անգիր սերտել էր՝ կատարեալ անդորրութիւն էին պատճառում նրան: Միմիայն մի նախադասութիւն, որ կարդաց վերջին նամակում, փոքր ինչ անհանգստացրեց նրան. «Դժուար է շարժական առ ու երկիր զով գրեց: Ի՞նչ կայ այստեղ կապակած ինչ: Բայց նրա սրտի մէջ մի տեսակ բիծ գոյացաւ:

որպէս զի ապահով իրանց մօտ պահեն: Փողերը ստանալուց յետոյ Հաջի-Մուրադը տալիս է լեզգիներին մի ծրարած թուղթ, ասելով թէ անցագիրներն են եւ երկու նամակ, մէկը Թիւրքերէն եւ միւսը ֆրանսերէն, որ տանեն, ներկայացնեն այդ ժամանակ նաւահանգստում խորհուրդ գցած մի ինչ որ Թիւրքական շոգենաւի նաւապետին: Հաջի-Մուրադը ասում է, թէ ինքը խօսել է շոգենաւի նաւապետի հետ, որ երեք լեզգիներին տանէ Թիւրքիա: Բայց շոգենաւում լեզգիներին չեն ստանում: Նըրանք կրկին վերադառնում են հիւրանոց եւ տեսնում, որ իրանց երկու բարեկամները այստեղ չեն: Լեզգիները այդ ժամանակ սկսում են կասկածանքով վերաբերվել դէպի այդ մարդիկը, բայցում են Հաջի-Մուրադի յանձնած ծրարը եւ տեսնում, որ անցագիրների տեղ հասարակ թղթեր են ծրարված: Խեղճերը այդ ժամանակ միայն գլխի են ընկնում եղելութեանը եւ յայտնում օստիկանութեան: Մուստաֆա Օսման-օղլին հիւրանոցում է լինում, երբ օստիկանութիւնը ձերբակալում եւ խուզարկութիւն են ներթափում, բայց նրա մօտ կասկածելի ոչինչ չէ գտնուում: Իսկ միւս խաբեւան անյայտացած է լինում:

Դատարանում, հարցաքննութեան ժամանակ, Կրիշովսկին (Մուստաֆա Օսման-օղլին) ասաց հետեւեալը: Նա Կ. Պոլսում հրատարակվող բողոքարկան «Պրոգրես» լրագրի խմբագիրն է եղել եւ մեծ նպաստ է եղել ստանում Թիւրք կառավարութիւնից, որպէս զի Մակեդոնիայում կատարվող անցքերը յեղաշրջէ: Երբ 1899 թիւին Մակեդոնիայում սկսվեց շարժում, Կրիշովսկին Թիւրքաց կառավարութեան կողմից նշանակվում է Մակեդոնիայում պաշտօնեւ: Կրիշովսկին Մակեդոնիայում փոխում է իր բոլոր ծրագրերը եւ փոխանակ հլու գործիք լինելու Թիւրք կառավարութեան ձեռքին եւ ընդմիջաւ անարգ անուն կրելու, խղճահարկում է, զղջում իր բոլոր արածները, տեսնելով հազարավոր անմեղ զոհերին: Նա մինչեւ անգամ դիմում է մակեդոնական կռիւտեան, որ իրան էլ ընդունեն յեղափոխականների թւում: Կրիշովսկու այդ փոփոխութիւնը, ի հարկէ, աննկատելի չէ մնում: Նրան ամեն կերպ հետամուտ են լինում Կ. Պոլսից Թիւրք կառավարութիւնը կրկին յետ է պահանջում նրան: Բայց, ի հարկէ, նա այլ եւս չէր կարող Կ. Պոլս գնալ, եթէ իր կեանքից ձեռք չէր վերցրել: Ուստի վճռում է կեղծ անունով փախուստ տալ դէպի Յունաստան, իր ծընըդավալը: Այդտեղ նա ձեռք է գցում Մուստաֆա Օսման-օղլի անուն անցագրեր եւ ուղեւորվում դէպի Տրապիզոն, որ այնտեղից անցէ Յունաստան: Բայց հենց նոր հասած Տրապիզոն, առաջին անգամից պատահում է Հաջի Մուրադին, որ Մակեդոնիայում ժամանում ամեն տողերի վրա եւ եղունգով ուժգին ճնշելով Դիւրիւշեա անունը, հաւաքեց բերանում թանձրացած թուղթը եւ վրան արձակեց: Դա Վիկտոր Հիւզօի «Մովի Աշխատաւորներ» գիրքն էր, որ յափառակել էր Արսէնին: Անպատկի կերպով դուրս ցայտեցին նրա բերանից անարգական խօսքեր կանանց հասցէին: Կանգնեց պահարանի առջեւ, բռնեցքերը սեղմեց ու յուզված ձայնով խօսեց. «Դու, ուխտադրուծ, արդեօք արժանի էիր իմ կաթոգին սիրուն, դու, դաւաճան, այս էր խօսքդ: Անա դու ինչի եւ արժանի: Այս ասելով գլուխը կողացրեց, կամպուկ թեքեց իր առջեւ ու ոտով տրորեց: Մատից հանեց մատանին, ձգեց արհամարհանքով մի կողմ, յետ դարձաւ մղձուլով, նստեց աթոռի վրա, հանեց ծոցի գլորպանին Նինայի լուսանկարը եւ ձգելով սեղանի վրա, ձեռքը մեկնեց թանաքամանի կողմը: ամբողջ թանաքը երեսին ամծել մտքով: Բայց տեսնելով նրա հեղ աչքերը ու անմեղ ժպիտը, ր ազուկները թուլացան, գլուխը յետ նետեց ու սրտի խորքից հեկեկաց:

Այդ բանը մի փոքր թարմացրեց նրան: Ազատ շունչ քաշելով, դուրս եկաւ սենեակից ու գնաց Լուսնամբուրդի մոզզելու: Մի րօպէից յետոյ գտնվում էր «Թիւրիտա»-ի արձանի առաջ եւ զմայլված դիտում էր: Մարմարեային կամպուկ կենդանանում էր: Արսէնը պարզ տեսնում էր ինչպէս մեծանդի երկրորդի կողմից իր անգիւղից արհամարհանքով մի կողմ, յետ դարձաւ մղձուլով, նստեց աթոռի վրա, հանեց ծոցի գլորպանին Նինայի լուսանկարը եւ ձգելով սեղանի վրա, ձեռքը մեկնեց թանաքամանի կողմը: ամբողջ թանաքը երեսին ամծել մտքով: Բայց տեսնելով նրա հեղ աչքերը ու անմեղ ժպիտը, ր ազուկները թուլացան, գլուխը յետ նետեց ու սրտի խորքից հեկեկաց:

Այդ բանը մի փոքր թարմացրեց նրան: Ազատ շունչ քաշելով, դուրս եկաւ սենեակից ու գնաց Լուսնամբուրդի մոզզելու: Մի րօպէից յետոյ գտնվում էր «Թիւրիտա»-ի արձանի առաջ եւ զմայլված դիտում էր: Մարմարեային կամպուկ կենդանանում էր: Արսէնը պարզ տեսնում էր ինչպէս մեծանդի երկրորդի կողմից իր անգիւղից արհամարհանքով մի կողմ, յետ դարձաւ մղձուլով, նստեց աթոռի վրա, հանեց ծոցի գլորպանին Նինայի լուսանկարը եւ ձգելով սեղանի վրա, ձեռքը մեկնեց թանաքամանի կողմը: ամբողջ թանաքը երեսին ամծել մտքով: Բայց տեսնելով նրա հեղ աչքերը ու անմեղ ժպիտը, ր ազուկները թուլացան, գլուխը յետ նետեց ու սրտի խորքից հեկեկաց:

Այդ բանը մի փոքր թարմացրեց նրան: Ազատ շունչ քաշելով, դուրս եկաւ սենեակից ու գնաց Լուսնամբուրդի մոզզելու: Մի րօպէից յետոյ գտնվում էր «Թիւրիտա»-ի արձանի առաջ եւ զմայլված դիտում էր: Մարմարեային կամպուկ կենդանանում էր: Արսէնը պարզ տեսնում էր ինչպէս մեծանդի երկրորդի կողմից իր անգիւղից արհամարհանքով մի կողմ, յետ դարձաւ մղձուլով, նստեց աթոռի վրա, հանեց ծոցի գլորպանին Նինայի լուսանկարը եւ ձգելով սեղանի վրա, ձեռքը մեկնեց թանաքամանի կողմը: ամբողջ թանաքը երեսին ամծել մտքով: Բայց տեսնելով նրա հեղ աչքերը ու անմեղ ժպիտը, ր ազուկները թուլացան, գլուխը յետ նետեց ու սրտի խորքից հեկեկաց:

Այդ բանը մի փոքր թարմացրեց նրան: Ազատ շունչ քաշելով, դուրս եկաւ սենեակից ու գնաց Լուսնամբուրդի մոզզելու: Մի րօպէից յետոյ գտնվում էր «Թիւրիտա»-ի արձանի առաջ եւ զմայլված դիտում էր: Մարմարեային կամպուկ կենդանանում էր: Արսէնը պարզ տեսնում էր ինչպէս մեծանդի երկրորդի կողմից իր անգիւղից արհամարհանքով մի կողմ, յետ դարձաւ մղձուլով, նստեց աթոռի վրա, հանեց ծոցի գլորպանին Նինայի լուսանկարը եւ ձգելով սեղանի վրա, ձեռքը մեկնեց թանաքամանի կողմը: ամբողջ թանաքը երեսին ամծել մտքով: Բայց տեսնելով նրա հեղ աչքերը ու անմեղ ժպիտը, ր ազուկները թուլացան, գլուխը յետ նետեց ու սրտի խորքից հեկեկաց:

դարմաների աւազն է եղել եւ իր ռեբերի թընամին: Կեղծ Մուստաֆա-Օսման-օղլին իրան ցոյց է տալիս, որպէս թէ չէ ճանաչում Հաջի Մուրադին: Եւ վախենալով Տրապիզոնում երկար պապել Յունաստան գնացող շոգենաւին, հենց նոյն րօպէին նստում է Ռուսաց Ընկերութեան «Ազով» շոգենաւը եւ ճանապարհվում Բաթում:

Բաթումում Մուստաֆա Օսման-օղլին իր առաջ դարձեալ տեսնում է նոյն այդ Հաջի Մուրադին, որ կարծես հոգեհան հրեշտակի պէս ամեն մի քայլափոխում հետեւում է նըրան:

Մուստաֆա Օսման օղլին աւելի եւս վախենում եւ կասկածանքով վերաբերվում դէպի այդ մարդը եւ մի անգամ ուղղակի դիմում է նրան եւ յայտնում, որ իր անունը Մուստաֆա Օսման օղլի է, թող այդպէս իրան կանչէ: Հաջի Մուրադը այդ ժամանակ խոստանում է նրան հանգիստ թողնել, եթէ իր մի խնդիրը կը կատարէ: Հաջի Մուրադը անգրագէտ լինելով, առաջարկում է Մուստաֆա Օսման օղլուն իր յայտնած բովանդակութեամբ երկու նամակ գրել: Թիւրքերէն եւ ֆրանսերէն լեզուներով: Այդ ժամանակ Հաջի Մուրադի հետ լինում են երեք լեզգի, որոնց նա յանձնում է այդ նամակների հետ միասին եւ մի այլ ծրար եւ ստանում նրանցից փող, թէ որքան եւ թէ ինչի համար, այդ անյայտ է մը: Նամ Մուստաֆա Օսման օղլուն Իսկ նրանից յետոյ Հաջի Մուրադին նա էլ չէ տեսել:

Այդպիսի հարցաքննութեան ժամանակ լեզգիները, տեսնելով որ իսկական չարագործը անյայտացել է եւ կարծելով թէ մեղադրանքը բարդելով երկուսի վրա՝ կարող են իրանց մնալ ստանալ, այդ չարագործութեան մեղաակից են չինում եւ Մուստաֆա Օսման օղլուն: Բայց ամսիս 12-ին, դատի օրը, նրանք պարզում են իրանց սխալը, ուստի դատարանը, երկար խորհրդակցելուց յետոյ, արդար ճանաչեց Կրիշովսկուն, որ, սակայն, մինչեւ դատի օրը 10 ամիս նստել էր լաւնստում:

Բեն. Մարտիրոսեան

ՆԱՄԱԿ ԲԱՅՈՒՄԻՑ

Սեպտեմբերի 13-ին

Այժմ հասարակութեան ընդհանուր տրամադրութիւնն այնպէս է, որ ամեն անալոգութիւն բացառում է դրամական կրի զիտութիւն Սա մի շատ նշանաւոր հոգեկան մօմենտ է, ուշադրութեան արժանի, յատ էլ ընդորոշ: Դրամական անակութեան զուգընթաց՝ երեսան է եկել եւ մտաւոր եւ հոգեկան անակութիւն: Կարող ենք պնդել, որ վերեւ յիշված անմիջիկա երեւոյթների ծնունդ է, որ այս տարի չը կազմակերպվեց թատրոնական խումբ: Ներ-

ման ամեն տողերի վրա եւ եղունգով ուժգին ճնշելով Դիւրիւշեա անունը, հաւաքեց բերանում թանձրացած թուղթը եւ վրան արձակեց: Դա Վիկտոր Հիւզօի «Մովի Աշխատաւորներ» գիրքն էր, որ յափառակել էր Արսէնին: Անպատկի կերպով դուրս ցայտեցին նրա բերանից անարգական խօսքեր կանանց հասցէին: Կանգնեց պահարանի առջեւ, բռնեցքերը սեղմեց ու յուզված ձայնով խօսեց. «Դու, ուխտադրուծ, արդեօք արժանի էիր իմ կաթոգին սիրուն, դու, դաւաճան, այս էր խօսքդ: Անա դու ինչի եւ արժանի: Այս ասելով գլուխը կողացրեց, կամպուկ թեքեց իր առջեւ ու ոտով տրորեց: Մատից հանեց մատանին, ձգեց արհամարհանքով մի կողմ, յետ դարձաւ մղձուլով, նստեց աթոռի վրա, հանեց ծոցի գլորպանին Նինայի լուսանկարը եւ ձգելով սեղանի վրա, ձեռքը մեկնեց թանաքամանի կողմը: ամբողջ թանաքը երեսին ամծել մտքով: Բայց տեսնելով նրա հեղ աչքերը ու անմեղ ժպիտը, ր ազուկները թուլացան, գլուխը յետ նետեց ու սրտի խորքից հեկեկաց:

Այդ բանը մի փոքր թարմացրեց նրան: Ազատ շունչ քաշելով, դուրս եկաւ սենեակից ու գնաց Լուսնամբուրդի մոզզելու: Մի րօպէից յետոյ գտնվում էր «Թիւրիտա»-ի արձանի առաջ եւ զմայլված դիտում էր: Մարմարեային կամպուկ կենդանանում էր: Արսէնը պարզ տեսնում էր ինչպէս մեծանդի երկրորդի կողմից իր անգիւղից արհամարհանքով մի կողմ, յետ դարձաւ մղձուլով, նստեց աթոռի վրա, հանեց ծոցի գլորպանին Նինայի լուսանկարը եւ ձգելով սեղանի վրա, ձեռքը մեկնեց թանաքամանի կողմը: ամբողջ թանաքը երեսին ամծել մտքով: Բայց տեսնելով նրա հեղ աչքերը ու անմեղ ժպիտը, ր ազուկները թուլացան, գլուխը յետ նետեց ու սրտի խորքից հեկեկաց:

Այդ բանը մի փոքր թարմացրեց նրան: Ազատ շունչ քաշելով, դուրս եկաւ սենեակից ու գնաց Լուսնամբուրդի մոզզելու: Մի րօպէից յետոյ գտնվում էր «Թիւրիտա»-ի արձանի առաջ եւ զմայլված դիտում էր: Մարմարեային կամպուկ կենդանանում էր: Արսէնը պարզ տեսնում էր ինչպէս մեծանդի երկրորդի կողմից իր անգիւղից արհամարհանքով մի կողմ, յետ դարձաւ մղձուլով, նստեց աթոռի վրա, հանեց ծոցի գլորպանին Նինայի լուսանկարը եւ ձգելով սեղանի վրա, ձեռքը մեկնեց թանաքամանի կողմը: ամբողջ թանաքը երեսին ամծել մտքով: Բայց տեսնելով նրա հեղ աչքերը ու անմեղ ժպիտը, ր ազուկները թուլացան, գլուխը յետ նետեց ու սրտի խորքից հեկեկաց:

Այդ բանը մի փոքր թարմացրեց նրան: Ազատ շունչ քաշելով, դուրս եկաւ սենեակից ու գնաց Լուսնամբուրդի մոզզելու: Մի րօպէից յետոյ գտնվում էր «Թիւրիտա»-ի արձանի առաջ եւ զմայլված դիտում էր: Մարմարեային կամպուկ կենդանանում էր: Արսէնը պարզ տեսնում էր ինչպէս մեծանդի երկրորդի կողմից իր անգիւղից արհամարհանքով մի կողմ, յետ դարձաւ մղձուլով, նստեց աթոռի վրա, հանեց ծոցի գլորպանին Նինայի լուսանկարը եւ ձգելով սեղանի վրա, ձեռքը մեկնեց թանաքամանի կողմը: ամբողջ թանաքը երեսին ամծել մտքով: Բայց տեսնելով նրա հեղ աչքերը ու անմեղ ժպիտը, ր ազուկները թուլացան, գլուխը յետ նետեց ու սրտի խորքից հեկեկաց:

Այդ բանը մի փոքր թարմացրեց նրան: Ազատ շունչ քաշելով, դուրս եկաւ սենեակից ու գնաց Լուսնամբուրդի մոզզելու: Մի րօպէից յետոյ գտնվում էր «Թիւրիտա»-ի արձանի առաջ եւ զմայլված դիտում էր: Մարմարեային կամպուկ կենդանանում էր: Արսէնը պարզ տեսնում էր ինչպէս մեծանդի երկրորդի կողմից իր անգիւղից արհամարհանքով մի կողմ, յետ դարձաւ մղձուլով, նստեց աթոռի վրա, հանեց ծոցի գլորպանին Նինայի լուսանկարը եւ ձգելով սեղանի վրա, ձեռքը մեկնեց թանաքամանի կողմը: ամբողջ թանաքը երեսին ամծել մտքով: Բայց տեսնելով նրա հեղ աչքերը ու անմեղ ժպիտը, ր ազուկները թուլացան, գլուխը յետ նետեց ու սրտի խորքից հեկեկաց:

կայացումներ չենք ունենալու, իր հանգամանք, որ չափազանց ծանր տպաւորութիւն թողեց թատրոնի ընտելացած հասարակութեան վրա: Չորս սեղօն անընդհատ թատրոն ունեցանք. Նիւթական, բարոյական զոհողութիւններով ձեռք բերվեց սէր դէպի մայրենի բեմը եւ այսօր այդ համակրանքը, այդ մեր քերքը փորձում են կործանել: Չափազանց ծանր դրութիւն է ստեղծվում դերասանների համար եւ ոչ պակաս անմիջիկա վրէժակ թատրոնը յամառող հասարակութեան համար:

Մեղ ուղում են հաւատացնել, թէ բացառապէս իրանք, դերասաններն են մեղաւոր եւ անալոգութեան զխաւոր պատճառ են: Սխալ կարծիք է դա,—պէտք է անալոգութեան պայմանների գլխաւորը որոնել գործի ղեկավարներին անտալտ վարմունքի մէջ դէպի դերասաններից եւ դերասաններից մի քանիսը: Խնդիրը, որքան զիտեմք, վարձատրութեան է վերաբերում. ահա այս կէտն է գայթակղութեան բարը: Աւելին՝ պարզելու հարկ չը կայ: Միւսում է միւրթալով նրանով, որ դեռ բոլորում չին չէ հաստատված, թէ այս սեղօնում ներկայացումներ չենք ունենալ: Յոյս կայ, որ գործը էլի գլուխ գայ. դերասանների մէջ, ինչպէս լուծւում ենք, դարձեալ սկսված են բանակցութիւնները: Ցանկալի էր, որ փոխադարձ զիջողութիւններ անվիրէ: Բարոյական մեծ պարագ կայ գործին անմիջապէս մասնակից անձնաւորութիւնների վրա փրկել այդ կրթական հիմնարկութիւնը: Նա չը պէտքէ կրի՝ գիտի ենթակայ լինի, հակառակ դէպքում՝ դա կը լինի, առնուազն, մեր տգիտութեան, մեր բարոյական անկման աստիճանացոյցը:

Սլաք

ՆԱՄԱԿ ԽՐԱՄԱՐՈՒԹԵԱՆ

Նոր-Նախիջեան, սեպտեմբերի 14-ին
Առ 2 սպրիլ 1901 թիւ Գամառ-Գալիպայի մահարձանի գումարը էր 2637 ր. 70 կ.:
Ստացանք՝ I. M. Файнберг-ից 10 ր., A. J. Чернышев-ից 5 ր. Կ. Գրիգորեանից, Ն

ՆԵՐՖԻՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

Թիֆլիսի քաղաքագլուխ Գ. Եւանգելիանի մասին ասելով, նորին կայսերական Բարձր-
թիւնի Մեծ-Իշխան Նիկոլայ Միխայլովիչ ու-
ղարկել է Բորժոմիի թիւի Աւթանդիլեանի ա-
նուամբ հետեւեալ հետաքրքիր. «Նոր միայն կար-
գիւրի Գէորգի Գրիգորեւիչի յանկարծական
մահի մասին Չափազանց վշտացած եմ
յնպէս որ ընդ անդորդել հանգուցեալի ըն-
տանի ընդ ընդ անդամներին իմ ամենաարտադին
կարեկցութիւնը: Յաւուր եմ, որ զրկված եմ
հարաւորութիւնից ներկայ լինելու նրա թաղ-
մանը»:

Երկուշաբթի, սեպտեմբերի 17-ին, Թիֆլիսի
քաղաքագլուխ Գ. Եւանգելիանի մահի մասին
թիւի, կայացաւ Թիֆլիսի քաղաքային խոր-
հրդի արտակարգ նիստը, որից առաջ տեղի
ունեցաւ հոգեհանգիստ հանգուցեալի յիշատա-
կին: Ապա քաղաքային խորհուրդը միաձայն
ընդունեց ուղարկելու առաջարկած հետեւեալ
որոշումները.— 1) սեպտեմբերի 17-ին, երեկ ու-
թիւն 8 ժամին, քաղաքային խորհրդարանի
նիստերի զանիւնում հոգեհանգիստ կատարել ի
ներկայութեան ձայնաւորներին եւ ծառայող-
ներին: 2) յայտնել քաղաքային ինքնավարու-
թեան կողմից ցաւակցութիւն հանգուցեալի
ընտանիքին: 3) ներկայ լինել թաղմանը՝ քա-
ղաքային դուռնի եւ ուղարկել իրանց ամբողջ
կազմով, իրանց ենթարկված հիմնարկութիւն-
ներին մէջ ծառայողներով եւ քաղաքային ու-
սումնարաններին բարձր դասարաններին աշա-
կերաներով: 4) Թաղման օրը դադարեցնել պա-
րագովները քաղաքային վարչութեան եւ
նրան ենթարկված հիմնարկութիւններին մէջ:
5) քաղաքի կողմից արժանի պսակ դնել
հանգուցեալի դագաղի վրա «Թիֆլիս քաղաքի
կողմից քաղաքագլուխ Գ. Գ. Եւանգելիանին»
մակագրել: 6) Թղթութիւն լինելով, որ
համբարները թաղման ժամանակ բերն իրանց
զրոյակները: 7) Թաղման փողոցը, որի վրա
ապրում էր Եւանգելիան, անուանել Եւանգել-
իան փողոց: 8) Թաղումը կատարել ի հաշիւ
քաղաքի:

Քաղաքային վարչութիւնը երկուշաբթի, սեպ-
տեմբերի 17-ին, տեղեկութիւն տուեց պ. նա-
հանգապետին քաղաքագլուխ Եւանգելիանի
մահի մասին, նոյնպէս եւ այն մասին, որ նրա պաշ-
տօնի կատարումը ստանձնեց վարչութեան
աւագ անդամ Ե. Խոսրովի, որովհետեւ քաղաքա-
գլուխ պաշտօնակատարի հաստատութեան հարցը
դեռ եւս չէ վճռված պատշաճաւոր իշխանու-
թեան կողմից:

Ամսի 17-ին, Թիֆլիսի առեւտրական ու-
սումնարանի բացման տարեդարձի օրը, ու-
սումնարանի դահլիճում, ներկայութեամբ հո-
գաւարձութեան խորհրդի նախագահ Գ. Գ.
Աղէլանովի, ֆինանսների մինիստրութեան
խորհրդի անդամ Ա. Վ. Միխայլովի, վաճառա-
կանների աւագ Դաւիթովի, կայացաւ տարեկան
ակա: Տեղ չը լինելու պատճառով ծնողները
չէին հրաւիրված: Գովասանական թերթեր
ստացան 50 աշակերտ:

Թիֆլիսում շուտով կը սկսվեն հայ դե-
րասանական դրամատիկական խմբի ներկա-
յացումները: Խումբը կազմված է հետեւեալ
անձերից՝ տ. Աւետիս, Սիրանոյշ, օր-
վարդուհի, տ. Փառանձեմ, պ. պ. Արեւան, Ա-
լիսան, Արայան, Աւետիս, Զորիֆեան, Միլե-
Յովսէփեան, Պետրոսեան, Ռաշտի, Ստեփանեան,
Վրոյր եւ ուրիշները: Րէպեր-
տուարը կազմված է հետեւեալ պիէսներից-
«Հայրենիք» Զուգեմանի, «Տրիւնի Գիւլ», «Ու-
րուականների ետեւից» Ֆուլդի, «Քրնանի»
Հիւզօ, «Բարեկամներ» Րովիտի, «Մի կնոջ
սանձարարութիւնը», «Արքայ Լիւր», «Օտէլլո» Շեք-
սպիրի, «Գառնայան Հինչը» Հաուպտմանի եւ
այլն:

Կիրակի, սեպտեմբերի 16-ին, վրաց գերա-
մանական խումբը տուեց իր երկրորդ ներկա-
յացումը: Խաղացին առաջին անգամ Զուգե-
մանի յայտնի «Պատիւ» դրաման: Այդ երեկոյ
էլ բնական եկան կրկին երկու նոր ղեկաւ-
որները: Խաղը ընդհանրապէս հարթ անցաւ եւ
լաւ անստանդարտ: Ինչպէս երեւում է, խմբի
գիւտը մեծ ուղարկութիւն է դարձնում բնի-
կային ու կարգի եւ անտարակոյնի վրա եւ չէ
ձանձրացնում ներկայ եղողներին: Թատրոնում,
ինչպէս եւ առաջին ներկայացմանը, ժողովուրդը
բիւ կար:

Թիֆլիսի առեւտրական միջնակարգ ուսում-
նարանի հոգաբարձական խորհուրդը եւ վաճա-
ռականների աւագը ֆինանսների մինիստրու-
թիւնից ստացել են մի հեռագիր, որով թոյլ է
տրվում, նախ քան առեւտրական տարրական
ուսումնարանի համար հոգաբարձական խոր-
հուրդը եւ տեսուչ ընտրելը, բանալ այդ ուսում-
նարանի առաջին դասարանը հոկտեմբերի առա-
ջին կիսում, ի նկատ առնելով այն բազմաթիւ
ծնողներին, որոնք կամենում են իրանց որդիքը
տալ այդ ուսումնարանը:

ԱնԱՆՈՒՄԻՑ միջ գրում են. «Ամսի 8-ին
Ախալցխայի մօտակայ Սուֆլիս գիւղում վախ-
ճանվում է Ստեփան անունով հայ-կաթողիկ
մի դարբին յանկարծակի օրտի պայթիւնից:
Քահանան հրաժարվում է նրան թաղելուց
պատճառելով որ նա մահվանից առաջ, հակա-
ռակ իր քահանայական յորդորներին, չէ կամե-
ցել խոստովանել ու հաղորդվել Միջամտում
են հանգուցեալի ազգականներն ու քարեկամ-
ները, խնդրում, աղաչում են քահանային,
բայց քահանան, վախճանով պատասխանա-
տուութիւնից, հեռագրով հրահանգութիւն է
խնդրում Սարատովի լատին եպիսկոպոսից,
որից այսօր ստացվեց հեռագիր, թէ «այդպիսի
դէպքերում պէտք է թաղել առանց քահա-
նայի: Պէտք է ասել, որ հանգուցեալի չը հա-
ղորդվելու պատճառն այն է եղել, որ նա իր
եղբոր հետ կալուածական վէճ ունէր, որը
պէտք է վճարել այս ամսի 14-ին տեղիւ հաշ-
տարար դատարանում եւ նա ցանկութիւն էր
յայտնել քահանային խոստովանել ու հաղորդ-
վել այդ գործի վճարի յետոյ»:

ԼՈՒՐՆԱԿԻՑ միջ գրում են. «Այս տարվայ
պտղեղէնի բերքը մեզանում խիստ առատ է,
մանաւանդ խնձորը (տանձը սակաւ է), որից
աւելի քան քառասուն հազար արկղ պատրաս-
տում են արտահանելու Բագու եւ Ռուսաս-
տանի քաղաքները: Այդ կողմերից գտողներ
հայ, ռուս, թուրք, իրանց եւ եկել: Լաւ տե-
սակի պտղեղէն համարում են այստեղ պ. Մա-
տուրեանցի այգու տանձը՝ «գուլչեզ», խնձորը
«անտօնովկա»:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ
ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

—«Journal des Débats» լրագրի Կ. Պոլսից
ստացած տեղեկութիւնները համեմատ, Մու-
շում եւ Էրզրումում հայերի կոտորածների
մասին տեղեկութիւնները անհիմն են: Գործի
էութիւնը հետեւեալն էր: Մի անգամ առաջ
Մուշում սպանվեցին երկու նշանաւոր մահմե-
դականներ: Խալիլ եւ Շէրիֆ-աղան: Մի քա-
նի օրից յետոյ փողոցային կռիւ մէջ սպանվե-
ցին եւ վիւտարվեցին մի քանի հայեր: Հայ-
ազգաբնակչութեան մէջ լուր տարածվեց, թէ
այդ սպանութիւնները Խալիլի եւ Շէրիֆի
սպանութեան վրէժը լուծելու համար են: Կ.
Պոլսի կառավարութիւնը անյայտ խիստ հրա-
ման տուեց, առաջին իշխանութիւններին
գտնել եւ պատժել յանցաւորներին: Բացի դը-
րանից սուլթանի հրամանով կազմակերպվեցին
թուրքի զօրաբաժիններ կարգը պահպանելու
համար: Բոլոր տեղական մեծամեծները բրի-
տանականներից եւ մանաւանդ անգլիականներից
հրաման ստացան իրանց ամբողջ ազգայնու-
թիւնը գործ դնել մտքերը հանգստացնելու
համար եւ չը թոյլ տալու, որ անկարգութիւն-
ները կրկնվեն:

—«Siècle» լրագիրը հաղորդում է, որ ֆրան-
սիական կառավարութիւնը պատրաստվում է
ուղարկելու ուղարկել Բ. Դրանը: Պաշա-
նական շրջանների ստացած հեռագրերը Կ.
Պոլսից, նոյնպէս եւ մինիստրութիւնից եկող
տեղեկութիւնները հաստատում են, որ եթէ
Բ. Դրանը իր տարածաշրջանները չը կար-
գաւորէ Ֆրանսիայի հետ, ֆրանսիական կառա-
վարութիւնը կը դիմէ կտրական միջոցների:
Ասում են, որ Ֆրանսիան կարող է այդ դէպ-
քում յայտ դնել Ռուսաստանի օգնութեան վրա:

—«Journal des Débats» հաղորդում է, իբ-
րեւ լուր, թէ Ֆրանսիայում մինիստրական
կրիզիս է ծագել: Այդ լրագրի ասելով, առեւ-
տրի մինիստր Միլերանը, հասարակական աշ-
խատանքներ—Բոգնէ եւ գինեւորական—Ան-
դրէ ներկայացրին մինիստր-նախագահ Վալ-
դէ-Լուսսոյին իրանց հրաժարականները: Անդ-
րէ վերջի վերջոյ համաձայնվեց յետ վերջին
իր հրաժարականը, բայց մնացած երկու մի-
նիստները պնդում են իրանց որոշման վրա:
«Journal des Débats»-ի հաղորդած այս տե-
ղեկութիւնը բոլորովին հերքվում է Հաւաթի
գործակալութեան կողմից: Բայց եւ այնպէս,
ֆրանսիական միւս լրագիրների ասելով, հա-
զիւ թէ այս հերքումը հիմնված լինի ճիշդ
փաստերի վրա, որովհետեւ, շատերի կարծի-
քով, պարլամենտական առաջնակայ նստաշրջա-
նից առաջ, իրաւի պէտք է տեղի ունենան
փոփոխութիւններ մինիստրական կազմի մէջ:

Առ այժմ յայտնի չէ միայն այն, թէ որ մի-
նիստները հրաժարական կը տան, արդեօք
նրանք, որոնց անունը յիշում է «Journal des
Débats», թէ ուրիշները:

ՄՇԱԿԻ ՀՆՈՒԱԳԻՐՆԵՐ

ՌՈՒՍԱՑ ԳՈՐԾԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԻՑ

15 սեպտեմբերի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ. Սեպտեմբերի 15-ին տեղի
ունեցաւ ներքին գործերի մինիստրութեան
օտար զաւանութիւնների հոգեւոր գործերի
դէպարտամենտի նոր յինութեան օրհնութիւնը:
Սեպտեմբերի 15-ին բացվեց ընթերցանու-
թեան դահլիճը Կայսերական հրապարակական
գրադարանի նոր յինութեան մէջ:

ՊԱՐԻՉ. Ֆրանսիական ակադէմիայի տեղի
ունեցած նիստում մշտական քարաւար Գա-
տու Բուսսոնէ, որին ունկնդրութեան ընդունեց
Ռուսաց Կայսերական Զոյգը Կոպլէնսում, դե-
կուցեց ակադէմիային, որ Նորին Մեծութիւնը
յանձնարարեց իրան յայտնել ակադէմիային,
թէ նա չէ մոռացել իր այցելութիւնը 1896
թիւին, որը ամենալաւ յիշողութիւններից մէկը
կը մնայ այդ ճանապարհորդութեան մասին:
Այդ հաղորդութիւնը հիացմունքով ընդունվեց:
ԼՕՆԴՈՆ. «Times» լրագրի Սիմպլից ստա-
ցած տեղեկութիւնների համեմատ, կառավա-
րութիւնը համաձայնվեց երկաթուղի անցկաց-
նել Կլէմտայի եւ Նուշկիի միջեւ, առեւտրական
նոր ճանապարհի երկաթուղիներով, Պարսկաս-
տանից դէպի արեւելք: Այդ ճանապարհը նոյն-
պէս ռազմական մեծ նշանակութիւն ունի:

16 սեպտեմբերի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ. Նոյն Մեծութիւնները սեպ-
տեմբերի 15-ին Սպալայից ճանապարհ՝ ընկան
դէպի Սկէրնէվիցա, ուր Թագաւոր Կայսրը
Վարչապալի զինուորական շրջանի հինգ զինվորա-
ների զորահանդէս կատարեց: Զօրահանդէսից
յետոյ տեղի ունեցաւ նախաճաշ, որից յետոյ
Նոյն Մեծութիւնները վերադարձան Սպալա:
Հրատարակված են ժամանակաւոր կանոններ
երկաթուղիներում ամենակտրական միջոցներ
ձեռք առնելու մասին, որոնք հաստատված են
հակամտադրական յանձնաժողովի օրակար-
գային վճռով:

Ներքին գործերի մինիստրը, սեպտեմ-
բերի 16-ին, մի առժամանակ հեռանալով
Պետերբուրգից եւ իր ձեռքում պահելով մի-
նիստութեան նշանաւոր գործերի ընդհանուր
զեկավարութիւնը, ընթացիկ գործերի լուծումը
յանձնեց մինիստրի օգնական սենատոր գաղտ-
նի խորհրդական Դուրնովսին:

ՎՕՐՈՆԵՑ. Սեպտեմբերի 14-ին իր Նուշ-Ժի-
վաթիւնէ կալուածքում վախճանվեց Վրոնէժի
նահանգական ազնուականութեան պարա-
զուրու եւ Մոսկվայի հրապարակական եւ Բու-
մանցեղեկան թանգարանների ղեկավար Մի-
խայի Ալեքսէվիչ Վենեկիտինով:

ԲԱՅՈՒՆ. Սեպտեմբերի 14-ին անդրկովկա-
սեան երկաթուղիների Սանգալայա կայարանի
վրա տեղի ունեցաւ զինուորական գնացքի ընդ-
հարուժը ապրանքատար գնացքի հետ: Երեք
վագոններ ջարդվեցին: Մարդկանց հետ զգաղ-
ութիւն տեղի չունեցաւ:

ԼՕԶ. № 331 ապրանքատար գնացքը, պա-
քի անկանոն ուղղութեան պատճառով, Լուիլ
կայարանի վրա, բէլաբից իջաւ: Շոգեկառք
խրվեց հողի մէջ, 13 վագոններ ջարդվեցին:
Մարդիկ չը վնասվեցին:

ԿԱԶԱՆ. Սեպտեմբերի 15-ին բացվեց նա-
հանգական դէպարտմի արտակարգ ժողովը, որ
հրաւիրված էր անդերթիւթիւնից վնասված
ազգաբնակչութեան օգնութեան միջոցներ
հասցնելու հարցը ընելու համար: Ամենից ա-
ռաջ ժողովը վճռեց հեռագրով միջնորդել ներքին
գործերի, ֆինանսների եւ հաղորդակցութեան
ճանապարհների մինիստրների առաջ՝ Մոսկ-
վա-Կազան-Կիշինով երկաթուղական մագիստ-
րալի երկրորդական ճիւղերի թոյլաւորութիւնը
չափազանցելու մասին, որպէս զի դրանց կառուց-
ւածքը աշխատանքը արդէս զգաղութեամբ եւ
Պետերբուրգ ուղարկել նահանգական ազնուա-
կանութեան պարագլխին՝ անձամբ միջնորդու-
թիւն անելու համար:

ԼՕՆԴՈՆ. «Քալապար» զինուորական նաւը,
որ գտնվում է պրինց Լիւդվիգ Բատտէրֆելդի
հրամանատարութեան տակ, հրաման ընդունեց
գնալ վաղը դէպի Միջերկրական ծովը:

ԲԻՅԱ. Երեք ժամից, կէսօրից յետոյ, այդ-
վում է «Պէրֆէկտ» կոչված փայտի մշակու-
թեան գործարանը, որ պատկանում է ակցիո-
ներական ընկերութեան: Վնասները մեծ են,
բայց որոշ չեն:

17 սեպտեմբերի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ. Ներքին գործերի մինիստրը
որոշեց կրկին թոյլ տալ «Петербургская Га-
зета» լրագրի հատուկ վաճառումը:

Մեծ Իշխան Դիմիտրի Կոստանտինովիչ սեպ-
տեմբերի 16-ին Նիկալոսովսկայա երկաթուղու
գնացքով ճանապարհ ընկաւ պետական ձիա-
րուծարանները դիտելու:

Սեպտեմբերի 16-ին, կուի 25-դ տարեդարձին
կրէվէտում, ուրբ-թիւրքական պատերազմի
ժամանակ, Կազանի տաճարում հոգեհան-
գիստ կատարվեց սերբական Միլան Թագաւորի
եւ սերբական զօրքի գլխաւոր հրամանատար
գեներալ Զէրնեանի համար:

ՕՐԵՈՒ. Սեպտեմբերի 16-ին հանդիսաւոր
կերպով բացվեց միսօնէրական համաժողովը.
Եպիսկոպոս Նիկանօր քաղաքի հոգեւորա-
կանութեան հետ միասին տաճարում պատա-
րագ մատուցեց եւ մաղթանք կատարեց:

ԲԵՐԼԻՆ. Պրինց Յուն իր չափաւոր երեկո-
յեան ճանապարհ ընկաւ Նեպպոլ:

Կ. ՊՕԼԻՍ. Բ. Դուրը դիմեց ռուսաց կառա-
վարութեանը՝ խնդրելով միջնորդել Ֆրանս-
թիւրքական ընդհարումը կարգադրելու համար,
մի եւ նոյն ժամանակ յոյս յայտնեց, որ այդ
միջնորդութեան շնորհիւ շուտով կը վերանայ
ստորաձայնութիւնը:

ՊԱՐԻՉ. «Eigaro» լրագրում տպված է այ-
սօր «Նախարարի մինչեւ Դիւնկիրիւն» վերնա-
գրով յօդուածը: Ծոգուածում մատնացոյց է
անվում, որ ռուս եւ ֆրանսիական նաւատի-
ները հանդիպել են միմեանց դեռ մինչեւ տե-
սակցութիւնը Կրօնշտադտում, որ նրանք
միասին թափել են իրանց արեւը եւ միա-
տեակ դափնիներով պսակվել են նավարի-
նեան կուռում: Ծոգուածում յիշվում է գեներալ
Բոգդանովիչի «Նախարարի կռիւ» վերնագրով
գրքի մասին, նոյնպէս եւ գեներալի միւս բրո-
շուրների մասին, որոնց մէջ գեներալ Բոգդա-
նովիչ աշխատում է սէր ներշնչել դէպի Ար-
քայական Ընտանիքը եւ յարգանք դէպի Ֆը-
րանս-ռուսական դաշնակցութիւնը:

ԿՕՊԵՆՀԱՅԷՆ. Թագուհի Լուիզայի մահ-
վան տարեդարձի օրվայ առիթով, զանիական
Թագաւոր Նիքստիւն IX, յունաց Թագաւորը,
Այրի Կայսրուհի Մարիա Ֆեօդորովնա, զանիա-
կան Թագաւորանք իր ամուսնու հետ եւ դա-
նիական Թագաւորական ընտանիքը միասին
անդամները այսօր արտակարգ գնացքով գնա-
ցին Բուխլիդէ, ուր այցելեցին տաճարը: Մնա-
լով մի քանի ժամանակ տաճարում, Թագուհու
դարձարանի մօտ, Օդոստովիտա Անձինք ար-
տակարգ գնացքով վերադարձան Ֆրէդէնս-
բորգ:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ. Սեպտեմբերի 17-ին Պետեր-
բուրգ հասաւ Կայսերական պալատի մինիստր
գեներալ-ադիւտանտ բարոն Ֆրէդէրիկ:

ՍԱՐԱՏՕՎ. Այսօր ցուրտը հասնում էր—1
ստորանի: Ամբերիւթիւնից վնասվածների
համար գաւառներում սկսվում են հասարակա-
կան աշխատանքներ:

ՉԻՍՏՕՊՈԼ. Կասօ ցրտի աստիճանը հաս-
նում էր 4-ի: Կամա գետի վերին ընթացքում
երեւալեղ է ստույգ:

ԴՈՒՐԱՆ. Ինչպէս երեւում է այն կո-
րուստների պաշտօնական ցանկից, որ կրեց
անգլիական զօրքը Իտալա ամրոցի շուրջը
տեղի ունեցած կռոււմ, մայիս Զապան մեծ
քաղութեամբ պաշտպանում էր ամրոցը իր
զօրաբաժնով: Սպանված են մի անգլիացի պո-
րուչիկ եւ 11 զինուորներ, վիրաւորված են
հինգ օֆիցեր, որոնց թոււմ եւ ինքը Զապան,
եւ 38 զինուորներ: Բացի դրանից 63 հոգի
կրել են յայտնի է միայն, որ նրանցից շատերը
սպանված են կամ վիրաւորված են Սպանիան
նոյնպէս 153 ձի եւ 82 ջորի:

ԲԵՐԼԻՆ. Պրինց Յուն ճանապարհ ընկաւ
երէկ, երեկոյեան ժամի 11-ին, իր չափաւոր
հետ միասին դէպի Ֆէնուա, ուր վաղը կը
նստի «Baier» շոգենաւը:

ԲԵՐԼԻՆ. Մէնդէլսոն եւ ընկ. բանկային
ստունը ներկայացրեց այսօր Բերլինի բօրային
ընդունելութեան կոմիտէին մի յայտարարու-
թիւն ռուսական հարաւարեւելեան երկաթու-
ղիների 4% օրիգալիտների հրատարակման
մասին, որոնք պահանջարկ են կառավա-
րութեան կողմից: Օրիգալիտների ընդհանուր
գումարը 32,460,000 մարկ է:

ԲԻՅԱ. Այն վնասը, որ պատճառեց հրդեհը
«Պէրֆէկտ» գործարանին, հասնում է առ այժմ
100,000 ռուբլու:

18 սեպտեմբերի

ԼՕՆԴՈՆ. Զինուորական մինիստրութիւնը
հաղորդում է, թէ լրագրիւններ այն տեղեկու-

Թիւր, որ իբր կիսէններ հրաժարական է տուել, անհիմն է, նոյնպէս եւ, թէ այն ժամանակից սկսած, երբ կիսէններ Բոքերտայից յետոյ ընդունեց զօրքերի զիւարէր հրամանատարութիւնը հարաւային Աֆրիկայում, ոչ մի տարածայնութիւն նրա եւ զինուորական միջնորդութեան մէջ տեղի չէ ունեցել:

ԿՕՊԷՆՀԱԳԷՆ: Այսօր Զուսթի մէջ, ուսողական թնդանօթաձողութեան ժամանակ, «Մօէն» զինուորական նաւակի վրա ընկած ուսման զայլթիւն առաջացաւ: Նաւը սկսեց ընկղմել: Նաւի վրա ծառայողները անբող կազմը, զգուշութեան համար, տեղափոխվեց միւս նաւերը: Մարդիկ չնաւ չը կրեցին:

Կիւնով, Սեպտեմբերի 17-ին, երկուցեան, հարաւ արեւմտեան երկաթուղիների գնացքով բարեհաճեցին ժամանել Մեծ Իշխանութի Օլգա Ալեքսանդրովնայի իր Ամուսնու՝ Պրինց Պետր Ալեքսանդրովի Օլգենբուրգսկու հետ: Կայարանում մեծ ճանապարհորդներին զիմառնեցին երկրի հրամանատարը, Կիւնովի նահանգապետը, զենեարախաչեւ եւ ուրիշ անձինք: Նոյն Բարձրութիւնները մտան կայարանի հանգիստարան սենեակները, որոնք պատրաստված էր ճաշ 7 ժամ 20 րոպէին: Նոյն Բարձրութիւնները շարունակեցին իրանց ճանապարհը Կիւնով-Վորոնեժեան երկաթուղով: Քաղաքագլուխը վարչութեան անդամների հետ Կիւնով քաղաքացիների անունից ողջունեց բարձր-նորապետներին եւ մատուցեց ա. Միխայիլի պատկերը եւ աղ ու հաց:

Կիւնով, Սեպտեմբերի 17-ին, գիշերը, հոգեկան հիւանդների կիրքիօղակայա հիւանդանոցում գիւղային Շէյքբա, որը մի քանի տարի հիւանդանոցում էր գտնվում, սպանեց Կոլիւնով ծառային: Մտառային դատան գանգը ջախջախված սեղանի ոտքով: Սպանողին քնած գլուխն իր մահնակալի վրա: Նա հազած ունէր ծառայի վերաբերում:

ԵԿԱՏԵՐԻՆՍՈՒԱՎ, Սեպտեմբերի 17-ին հանգիստար կերպով բացվեց առեւտրական դպրոցը: Առ այժմ բացված են միայն նախապատրաստական, առաջին եւ երկրորդ դասարանները, երկու զուգընթաց բաժանմունքներով: Աշակերտների թիւը 240 է:

ԱՍՏՐԱԽԱՆ, Կենդանապահութեան ցուցահանդէսը փակվեց:

ՀԱՄԻԿ, Պարիզի «La Patrie» լրագրի տարածած լուրը, թէ իբր հողաւորական թագուհու եւ միւս պետութիւնների մէջ տեղի է ունեցել համաձայնութիւն, որով վերջինները խոստացել են աջակցութիւն ցոյց տալ Հաագայի միջազգային դատարանին, եթէ այդ դատարանը կը զբաղվի բռնիքների բողոքի ըննութեամբ: Կիւնովների պրոկլամացիայի դէպ, բոլորովին անհիմն է: Այդպիսի համաձայնութիւն չէ կայացել եւ այդ մասին տարածված լուրերը համարվում են առասպել:

ՊՐԵՏՐԻԱ, Հրատարակված է չրջաբերական՝ դեռ եւս պատերազմող բռնիքների գոյքերը ծախելու վերաբերեալ որոշումով, այն պայմաններով, որոնք լիջված են Կիւնովների նախկին չրջաբերականի մէջ:

ԿԱԼՏՕՆ, (Օհիո): Պահապանը, որ գտնվում էր այն դամբարանի մօտ, ուր հանգում է Մակ-Կլինլէյի նշխարը, երէկ գիշեր ընկղմվեց արձակեց մի մարդու վրա, որը կասկածելի կերպով էր պահում իրան գերեզմանի մօտ: Ընկղմվելի հարուածը չեղեց մի ուրիշ մարդ, որը հակառակ կողմից գալով, պահապանին դանակի հարուած հասցրեց, որի ժամանակ կարեց նրա շորը: Երկու անձինքն եւս փախան: Կարծում են, որ դրանք կանտոնեան բանտից փախած կալանաւորներ են:

ԽՈՐԱԳԷՐ՝ ԱՆԷՔՍԱՆԴՐ ՔԱՆԱԹԱՐ
Հրատարակիչներ՝ ԹԱԳՈՒՀԻ ՏԻԳՐԱՆԵԱՆ
ԻՍՍԱՀԱԿ ՄԷԼԻՔ-ԱՆԱՄԱՆԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱԽՈՐ ՀԻՄՆԱԿԱՆՈՑ
Բ. ՆԱԽԱՍՏԱՐԳԵԱՆԻ
(Կուկիւս, Վորոնեժի արձանի հանդէպ)

ԱՄԵՆՈՐ, բացի կիւրակի օրերից:
ԱՌԱՌՈՑԵՐԸ

Բ. Ս. Նաւատարգեան—11—12 ժ. վերաբերում թեան, վերականգն (սիֆիլիս) եւ միջատեւ. հիւանդ.
Կ. Մ. Զիկովսկի—9—10 ժ. աչքի, ներքին եւ նեարային հ.
Կ. Բ. Գիլիկով—12—1 ժ. սկանչի, քթի եւ կոկորդի.
Զ. Բ. Բարաւաւաւանց—11—12 ժ. կանանց եւ երեխայից հիւանդ.
Ս. Պ. Կարապետեանց—1—1½ ժ. ներքին եւ երեխայից հ.

ԵՐԵՎԱՆԵՐԸ
Ն. Ն. Ռոստամբէկով—6—7 ժ. վերաբերում եւ ծորթու հ.
Բ. Բ. Գիլիկով—7—8 ժ. սկանչի, քթի եւ կոկորդի.
Բ. Ս. Նաւատարգեան—7½—8 ժ.
Վաթ 50 կ. չքաւորները ձրի համախորդի (կոն-իլիուսի) եւ օպերացիայի համար առանձին:
Օ. Տ. Սալաւաթեան—տանը, ծաղկահատ եւ բժշկական մարմնամարզ. դիմել 11—1 ժ.:
Հիւանդանոցի վերատեսուի՝
Բժշկական ԿԱԼԱՍԱՐԻՆԱՆ

ԲՐԻՒՍՍԷԼԻ ԿՕՆՍԵՐՎԱՏՈՐԱՆ ԱԻԱՐՏԱՄ
հռչակաւոր ջութակահար Տօմօսնի աշակերտ

ԴԱԼԻԹ ԴԱԼԻԹԵԱՆ
Պատրաստում է ջութակի վրա արտասահմանեան կօնսերվատորիաների համար աշակերտներ:
Դիմել՝ Серебряный рядъ, д. Ходжиева, № 4, противъ православной семинарии. 1—2

ՅՈՎՍԵՓ ՄԱԼՈՒՄԵՆՆԻ
ԲԱՂԴԱԴԻ ԶԵՐԱՍԻ ՍԵՐՍ
ՊԱՏՐԱՍՏԱՆ ՊԱՏԵՐՈՐԻ ՍԻՍԵՐՈՎ
Целюлярная грена, приготовленная по системѣ Пастера.
Կարելի է դիմել՝ Тифлисъ, Лорисъ-Меликовская ул. д. № 11. Галусту Галустянцъ. կամ Черезъ Ордубать, село Мегры, Иоакиму Малумянцу. (2) 1—15

ՄԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԱԲՆ
ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ
տալիս է մասնաւոր դասեր՝ հայերէն եւ գերմաներէն լեզուներից, նոյնպէս հայոց գրականութիւնից. հասցէն հարցնել «Մշակի» խմբագրատանը: 1—5

ՄԱՆԿԱՐԱՐՁՈՒՅԻ-ՄԱՍՍԱԹԻՍԿԱ
Սրբուհի Խօջամիրեանը ընկվում է Կազէկակայա փողոցում, № 19 տան մէջ: 1—4

ՄԻ ՀԱՅՈՒՅԻ
որ գիտէ հայերէն, ռուսերէն եւ ֆրանսերէն լեզուները, կամենում է տնային վարժուհու պաշտօն ստանալ Թիֆլիսում կամ այլ քաղաքում, 7—9 տարեկան փոքրահասակ մէկ կամ երկու աղջիկների հետ պարապելու համար: Կը կամենար նաեւ կօպանիօնկա լինել մի տիկնոջ:
Հասցէն՝ Театральная улица, Кавказское Товарищество Торговли Аптекаремими Товарами. Спросить казначея Петрова. 2—3

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ
Խոնարհաբար խնդրում եմ Թիֆլիսի (Մէյ-դանի) Կաթուղիէ ա. Աստուածածնայ եկեղեցու ծխականներից կիրակի, սեպտեմբերի 23-ին, առաւօտեան ժամը 11-ին, շնորհ բերել լիջեալ եկեղեցին, վերջինիս վերանորոգութեան մասին խորհրդակցելու:
Երեցփոխ՝ Գրիգոր Բայանդուրեանց 1—3

ՆՈՐ ԲԱՑՎԱՆԷ
ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑ
ԿԱՐ ՈՒ ՁԵԻԻ ԴՊՐՈՑ
Հնդունվում են պատուէրներ կանանց եւ երեխաների հագուստների: Օլգինսկայա փողոց, № 19.

ԿԱՐ ՈՒ ՁԵԻԻ
Դ Պ Ր Ո Ց
ՕՐ. Ն. Գ. ՇԱՀՈՒՄԵԱՆԻ
տեղափոխվել է՝ Бебутовская ул., Арсеньевский тупикъ, домъ князя Эрнстова.
Հնդունելութիւնը շարունակվում է: 2—3

ԾԱԽՎՈՒՄ ԵՆ 10 ԲՈՒՐԼՈՎ
„ՇՂԹԱՅ“
Նախարարիւնաբերական ընկերութեան փայեր:
Հասցէն՝ Հաւաբար, Պետրօպօլիսի փող., Պրօկիանտիկի մագազինի հանդէպ, տուն Բայ-սօզօրովի, № 18. Սահակ Յակոբեանին:

Կովկասեան Ուսումնարանական չրջանի պ. Հոգաբարձուի Թոյլուութեամբ
ՊՕՂՈՍ ՔԱԹԱՆԵԱՆՏԸ
բաց է անում երկրորդ կարգի
ՄԱՍՆԱԽՈՐ ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆ
Միխայիլովի պրօպէկտի վրա, գերմանական ուսումնարանին կից, գնդապետ Ակցիդ տանը, № 113:
Միջին ամսին 20-ը աշակերտները ընդունվում են ուսումնարանի կառավարչի բնակարանում, Աւստրիական փողոցի վրա, № 31:
Ուսման սկիզբը սեպտեմբերի 20-ին: 1—2

ԳՈՒՏՏԵՆԵՐԻՐ ԳՐԱԴԱՆՈՒԹՈՒՄ
վաճառվում են
Ա. Պոգոսեանի գումարով հրատարակված հետեւեալ մանկական գրքերը
Անդադը Հանէսը, պատկերազարդ, փոխադրութիւն Լ. Մէլիք Աղամանի, գին 5. 40 կ.
«Կայէն ու Մանէն» » » » » 40 »
«Եօթն ազգու» » » » » 40 »
«Պատիկ ու չտիկ» » » » » 40 »
«Ենչ է առում սենեակը», Զ. Տէր-Գրիգորեանի » » » 10 »
«Ողձով դատաստան» թարգմանութիւն Սա. Մալխասեանի » » » 5 »
«Մաքսիմիլան», ժողովրդական գրադարան, թարգմ. Ար. Միքիլաւեանի » » » 15 »
«Արդար ծերունի» » » » » 10 »
«Պատու ծիսք», մանկական գրադարան, թարգ. տիկ. Եղ. Սարգսեանի » » » 3 »
«Ծառի արկածները» » » » » 10 »
Դիմել՝ Тифлисъ. Книжный магазинъ «Гуттенбергъ», Г. Галустяну. 7—10

Սարգիս Վ. Արքաիւսիւս
Ադր. Сололани, уголъ Гановской и Садовой, д. Маркарова, № 27 и 31.
Սովորեցնում եւ պատրաստում է երկու սեռի անձանց չորս ամսվայ ընթացքում, երաշխաւորութեամբ եւ հարկաւոր ղեպքում—յանձնարարականներ տալով պարագլուխներ գտնելու համար
ՀԱՇՈՒՍՊԱՆՔԻ ՀՈՒԹԻՒՆ
1) Կրկնակի իտալական հաշուապահութիւն իր բոլոր ճիւղերով. գիւղատնտեսական, նախարարիւնաբերական, գործարանական, առեւտրական, բանկային եւ չոգե-նաւային հաշուապահութիւն:
2) Առեւտրական թուաբանութիւն:
3) Առեւտրական թղթակցութիւն:
4) Պարտաւորակի օրէնքները:
5) Գեղագրութիւն, ուսումնասիրութիւն զանազանատեսակ չրիֆտների եւ ուղղումն ամենավառ ձեռքերի:
Հասցէն՝ ՍՈՂՈՒԿ, Գանձակայա եւ Սաղօվայա փողոցների անկիւն, տուն Մարգարեանի №27 եւ 31:
Կարելի է տեսնել առաւօտեան ժամը 9-ից մինչեւ 11-ը եւ 4-ից մինչեւ 7-ը երեկոյեան: 19—25

ՀԱՇՈՒՍՊԱՆՔԻ ՀՈՒԹԻՒՆ ԴԱՐՆԹԱՅԵՐԻ XII շրջան
ՆԻԿՈՂԱՅՈՍ ԱՐԱՀԱՄԵԱՆ
Հեղինակ «Ձեռնարկի առեւտրական եւ գործարանական հաշուապահութեան»
ՈՒՍՈՒՍՊԱՆՔԻ ՔԱՏՐԱՍՏՈՒՄ
Երկու սեռի անձանց՝ 4 ամսվայ ընթացքում հաշուապահութիւն գործնականապէս, երաշխաւորելով, եւ եղած ղեպքերում յանձն է առնում պաշտօնի առաջարկելու:
ՊԱՐԱՊՏՈՒՄԻ ԱՌԱՐԿԱՆԵՐԻ
Ա) Կրկնակի իտալական հաշուապահութիւն ըստ ամենայն առեւտրական ճիւղերի, հանդերձ նախարարիւնաբերական եւ կերօսիկի գործարանական հաշուապահութեան:
Բ) Առեւտրական թուաբանութիւն:
Գ) Առեւտրական նամակագրութիւն:
Դ) Առեւտրական եւ մուրհակների կանոնադրութիւն:
Ե) Գեղագրութիւն եւ ամենավառ ձեռքերի ուղղելը:
Պարագլուխները սկսվում են 1901 թիւ սեպտեմբերի 15-ից, ճաշից յետոյ, եւ պարբերաբար շարունակվում են իւրաքանչիւր ԶՈՒՍ ամսից յետոյ:
Ի Ի Ր Ա Ք Ա Ն Զ Ի Ի Կ ՈՒ Ր Ս Ի Վ Յ Ա Ր Է Ե 60 ԲՈՒՐԼԻ
Ցանկացողները թող դիմեն գրաւոր կամ անձամբ 3 ժամից մինչեւ 6 ժամ երկուցեան, Կ Ո Ւ Կ Ի Ա, Նիկոլայեւսկայա փողոց, սեփական տուն, № 46: (Николаевская ул. № 46).
Վերջինեալ հաշուապահութեան ձեռնարկը ծախվում է ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ, Հեղինակի մօտ, եւ Ռուսաստանի բոլոր յայտնի գրաւաճառանոցներում: Գինն է 3 թ. 50 կօպէկ: Օտարաբարազայինները գիրքը գնելու համար կարող են դիմել Հեղինակին, առանց պատի ծախս վճարելու:
26—25

ՅԻՆԱՆԱՆԵՐԻ ՄԻՆԻՍՏՐԻ ԹՈՅՈՒՆՈՒԹԵԱՆԻ
ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐ
(Ваку, Правешная, домъ Теръ-Ованесова)
Կուրսերի նպատակն է տալ ունկնդիրներին մասնագիտական-առեւտրական կրթութիւն եւ պատրաստել հմուտ հաշուապահներ: Աւարտողները ստանում են առեւտրական եւ կուրսերում աւանդվում են՝ 1) Առեւտրական թուաբանութիւն եւ թուաբանութիւն համարիչ վրա: 2) Հաշուապահութիւն՝ արդիւնաբերական-գործարանական, առեւտրական եւ բանկային: 3) Առեւտրական թղթակցութիւն: 4) Առեւտրական տնտեսագիտութիւն: 5) Առեւտրական եւ մուրհակային օրէնքներ: 6) Գեղագրութիւն եւ արագագրութիւն (ուղղումն ձեռագրի):
Հնդունելութիւնը սեպտեմբերի 1-ից ամեն օր՝ կուրսերում եւ Եղ. Մովսիսեանի եւ ընկ. ԲԱԶՈՒԻ ԲԱՑԺԱՆԵԱՆԻ Կուրսերի կանոնադրութիւնը (УСТАВЪ) եւ մանրամասն ծրագիրը—տրվում եւ ուղարկվում են ձրիաբար: Օտարաբարազայինները դիմում են՝ ВАКУ, учредителю коммерческихъ курсовъ А. И. Теръ-Каспарову. (Ե. չ.)
23—25

Լեռնային ինժեներ Ա. Ի. Միխայիլովի եւ Ընկ. Քուրաչիսի քաղաքային ջրանցքի ընկերութեան վարչութիւնը
արանով յայտնում է ի գիտութիւն բոլորի, որ առային սէրիայի ՓԱՅՆԸ Ծախվեցին եւ հրատարակվեցին երկրորդ սէրիայի ՓԱՅՆԸ:
Ստորագրութիւնն ընդունվում է Թիֆլիսում, Վարչութեան գրասենեակում, Երեւանեան հրապարակի վրա, Խարազովի տանը, եւ Գուրայիսում, Ընկերութեան գրասենեակում:
(Ե. ուրբ. 4-)